

(Нови Репортер, 20. 2. 2013)

Само у Старом завјету су, изгледа, очеви јели кисело грозђе, а синовима су трнули зуби. Данас се у српској јавности са обје стране Дрине позната библијска формулација појављује у уврнутим варијацијама. Наиме, „родитељи“, бар када је ријеч о политичкој сцени Републике Српске и Србије, неуморно истрајавају на сопственим заблудама, представљајући их као много укусније воће, без икаквих посљедица за наредне генерације. То им није довољно, па и међу „дјецом“ траже властите клонове, да би њихове илузије наставиле да постоје „одавде до вјечности“. Својевремено су те фантазмагорије биле утемељене на одушевљавању Титом, социјализмом и Југославијом. Када је рђава утопија доживјела колапс, прво под теретом енормних дуговања, а затим и у крви међунационалних ратова, то није био крај логике комунистичког Луја XV: „Послије мене потоп“. Јер, његови духовни потомци, углавном недирнути у овдашњим центрима моћи, пронашли су нову опсесију. Бескрајни пут ка „бескласном друштву“, у којем ће, ипак, „неке животиње бити једнакије од других“, замијењен је оним што је у измијењеном глобалном амбијенту највише подсјећало на ту опсјену – такозваним евроатлантским интеграцијама.

Какав однос према том правцу имају они који треба да испаштају због политичких гријехова предака, и даље прилично живахних и несклоних да уопште дозволе могућност да нису у праву, ни прије три-четири деценије, ни сада? Прилично трезвен, ако је судити по недавно објављеном истраживању, реализованом на узорку од 500 студената Универзитета у Бањалуци од 15. новембра до 15. децембра прошле године. Анкетари, њихове колеге са четврте године Факултета политичких наука у највећем граду РС, дошли су до сљедећих података – 72 одсто испитаних жели да Република Српска постане самостална држава, двије трећине је против чланства у Европској унији, а четири петине против уласка у НАТО. Наравно, међу обичним смртницима између Требиња и Новог Града биће оних који ће питати: „Зар само толико“, уз опаске да је студентарија релативно декадентан дио друштва и да су ти проценти у укупној популацији РС осјетно већи. Али, далеко су гласнији портпароли мањине – прије свега зато што то, за разлику од прве категорије скептика, најчешће имају гдје да јавно кажу или напишу. Те ситне душе, не баш дугог животног и професионалног искуства, згрануте су због „катастрофалних“ резултата истраживања и у свему виде искључиво „паланачки дух и провинцијску свијест“ бањалучких вршњака. Душан Којић Која је сигурно имао друге ствари на уму када је први албум „Дисциплине кичме“ назвао „Свиђа ми се да ти не буде пријатно“, међутим, то је једини језик који разумију неоцрвени инфантилици, незаинтересовани за било какав дијалог са неистомишљеницима.

Вријеме које долази: Али, суштински проблем је у томе што су дословно све парламентарне странке у РС, и владајуће и опозиционе, определијелене за монолог, када је ријеч о темама о којим су се изјашњавали студенти Универзитета у Бањалуци. То одсуство слуха за расположење сопственог народа најмање је изражено уколико се говори о првом питању – потенцијалној независности Републике Српске. Ако ништа друго, расправе у том смјеру у новијем периоду нису табу на овдашњој политичкој сцени, за разлику од поразне ситуације прије, рецимо, десетак сезона. Мора се признати и да је тренд преноса надлежности са ентитетског нивоа на институције БиХ готово у потпуности заустављен, што је такође, важан корак. Међутим, идемо у сусрет данима када ће се све више показивати да то није довољно. Након одустајања од замисли да се у РС одржи референдум о Суду и Тужилаштву БиХ у мају 2011. године, републичка власт показује забрињавајуће одсуство било какве иницијативе да се, послје неутралисања процеса централизације, ствари покрену у обрнутом смјеру, ка лабављењу све несноснијих окова постдејтонског недоношчета од земље каква је Босна и Херцеговина. То, нажалост, није све, јер се, на крилима апсолутно бесмисленог самозадовољства што је Кетрин Ештон том приликом посјетила Бањалуку, на сличном трагу почело размишљати о ентитетској сагласности за формирање апелационог или, прецизније, врховног суда БиХ, уз некакав услов да му сједиште буде у највећем граду Републике Српске – као да и један и други депласирани „бенседин“ уопште имају било какву озбиљну тежину, са становишта српских интереса.

Опет, и опозиционе партије инсистирају на периферним полемикама о томе ко је и када допринио да РС данас, што се тиче надлежности, мора да вади жар из ватре у чијем је потпаљивању у различитим фазама и сама учествовала. А истина није компликована – Милорад Додик са остатком актуелне владајуће коалиције јесте то чинио у свом првом, али није у другом премијерском мандату, док СДС са партнерским странкама то није радио у ратном и раном послеријатном периоду, али јесте између 2000. и 2005. године. Стварна невоља је у томе што послје општих избора 2010. ни из једног од та два блока, осим повремене пукe реторике, нема никаквих конкретних дјела, обиљежених спремношћу да се иде путем којим, рецимо, увелико корачају Шкотска или Каталонија. Зато се данас, када се предсједник РС у Скупштини Србије запита: „Зашто само Срби немају право на самоопредјељење“, и понуди одговор: „То је због неког времена које долази“, те ријечи могу схватити двосмислено – и са надом и са стрепњом. Пратеће идеје, попут оне о „Бијелој књизи“ која би се односила на Србе у региону, имају

позитиван предзнак, док остале тезе, као што је то приједлог да становници РС могу да учествују на изборима у Србији, посједују преурањену конотацију и у садашњој, осјетљивој етапи српско-српских односа могу да буду разлог за непотребне анимозитете и предрасуде. Поготово у ситуацији када Томислав Николић, Александар Вучић и Ивица Дачић заборављају да им народ није дао мандат само за борбу против корупције, што бар један од њих ради са солидним донаторима, већ и за одговорну националну политику. А она, то постаје јасно, углавном изостаје, јер се потези владајуће тројке Србије данас све мање разликују од очајног наслеђа Бориса Тадића, било да је ријеч о суманутом „неговању пријатељстава“ са Турском или Азербејџаном, било да је у питању срамотно асистирање Бриселу у „укидању паралелних институција“ Срба са сјевера Косова.

Милорад Додик у Скупштини Србије

Феномен натполовичне већине: И, што је најјадније, нема никаквог наговјештаја да ће се догодити било какво преиспитивање мазохистичког подилажења Европској унији, с циљем добијања фамозног „датума за почетак преговора о уласку“, односно, за старт пентрања на ту врбу на којој никада неће родити неизбежно грожђе. Нескривено посипање пепелом када год то затражи Унија има и своју неминовну завршницу у паду у наручје злокобне западне војне алијансе. Нажалост, не само у Београду, већ и у Бањалуци, а та спознаја никако да заживи унутар власти и опозиције у Републици Српској. Ако се на пољу ангажовања у правцу самосталности РС може говорити о томе да је ријеч о дугорочном циљу, који подразумијева разна тактизирања, недокучиво је због чега већ сада са обје стране политичке медаље у РС не стигну јасни сигнали да функционери НАТО-а немају због чега да долазе у српску половину БиХ. Али, авај, овдје се и даље прима Андерс Фог Расмусен, и даље му се презентују разне вербалне егзибиције због којих не може још увијек да се ријеша статус „перспективне војне имовине“, умјесто недвосмислене позиције: „Знате, нас чланство у вашој организацији не занима.“ У овом периоду, и власт и опозиција заклањају се иза народа. Наравно, идеја о референдуму о НАТО-у у РС није спорна, као ни веома предвидив негативан одговор. Али, шта ако се прича о том изјашњавању истински закотрља онда када већ буде касно или, још горе, уколико никада не стигне на дневни ред, како је, уосталом, било у већини нових чланица НАТО-а у источној Европи, или, као што се десило у РС када је ријеч о референдуму о Суду и Тужилаштву БиХ? Заустављање морбидног пута у НАТО посебно је важно, јер је то терен на којем се нешто још може учинити, бар због тога што су још свјежа сјећања на бомбе с тим ознакама које су падале на главе становника РС и Србије. Али, стање с другом асоцијацијом чија је централа у Бриселу је, нажалост,

Пише: Саша Бижић
уторак, 19 фебруар 2013 23:39

безнадежно. Можда анкетирани студенти из Бањалуке знају да Европска унија није исто што и Европа, чак се може рећи да јој је антипод. Али, по свим осталим истраживањима, то не разумеје већина у укупној популацији обје српске земље, са двије стране Дрине. Суочени са мучном економском и социјалном ситуацијом и склони илузији да ће пријем у „бриселски клуб“ бити финансијско сунце на кишном небу, обични смртници у РС и Србији, по свему судећи, у натполовичној мјери, не налазе ништа спорно у резону политичких елита да је једини логични наставак комунизма – ЕУмунизам. Па, ако је тако, ту лијека нема. Осим конзумирања, у складу са принципом „пробај, па сам види да ли то ваља или не“.

Високи представник ЕУ у БиХ Петер Соренсен

Политички представници РС немају дилему да су студенти, у сегменту већ поменутог истраживања који се односио на Европску унију, само незрела дјечурлија која још није спознала праве вриједности. Зато и даље посјећују бесконачне сесије посвећене „имплементацији пресуде Сејдић-Финци“, попут посљедњег дружења, 16. фебруара, у организацији Фахрудина Радончића и под окриљем специјалног представника ЕУ у БиХ Петера Соренсена. Ту је утаначен још један затупљујући рок, крај марта, али, није утаначено оно што је много важније, а то је – да ли ће бити пописа становништва у Босни и Херцеговини до краја 2013. године, као што је раније планирано? У Сарајеву мисле да нема потребе за таквим губљењем времена и новца, па су већ, вјеровали или не, дошли до резултата пописа – и то истраживањем јавног мњења?! У извјесној агенцији „Призма“ кажу да је анкета „спроведена на репрезентативном узорку од 1.563 грађана БиХ, у оба ентитета, Брчко Дистрикту, у 18 географских региона и 52 општине у Босни и Херцеговини, а узорак за истраживање дизајниран је на истим принципима, као и узорак за пробни попис становништва“. На тај начин, „Призма“ је утврдила да у БиХ данас живи 53,2 одсто Бошњака, 35,2 одсто Срба и 8,8 одсто Хрвата, док је мали проценат преосталих рекао да је „нешто друго“ или да се „не жели изјаснити“. Како сад то – „жртве геноцида“ су увећале своју бројчану предност у овој земљи и постале натполовична већина?! А сваки читалац „Исламске декларације“ Алије Изетбеговића зна шта следује Србима и Хрватима у БиХ након такве статистике. Слуша ли, у тим околностима, политички естаблишмент РС поруке из анкете међу бањалучким студентима? До кога то не допире, имаће прилику да чује или чита другачије садржаје. Као што је „попис прије пописа“. И, на крају, да живи с њиховим посљедицама.